

Aan: de leden van de Vaste Tweede Kamercommissie voor VWS
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
E cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 14 december 2018
Kenmerk: 18-126
Onderwerp: AO Maatschappelijke opvang 20 december 2018
Contact: Nic Vos de Wael E: nic.vosdewael@wijzijnmind.nl M: 06 26170180

Geachte leden van de Kamercommissie voor VWS,

Op 20 december a.s. voert u een algemeen overleg over maatschappelijke opvang. Er komen steeds meer daklozen bij omdat er te weinig woningen beschikbaar zijn voor mensen met psychische problemen die niet op tijd zorg en hulp krijgen. Ook na opname in een ggz-instelling krijgen zij te weinig begeleiding bij schulden, huisvesting, of het opbouwen van een sociaal netwerk. De afspraken die gemeenten, woningbouwcorporaties, ggz-aanbieders moeten maken komen vaak moeizaam van de grond waardoor de kans op een uitzichtloos bestaan steeds groter wordt voor deze groep. Dat iedereen dakloos kan worden, bewees het filmpje van Edo Paardekooper. Hij werd deze week verkozen tot “Mensenrechtenmens” door het College voor de Rechten van de Mens. (<https://mensenrechten.nl/nl/mensenrechtenmens2018>). Welke ambitie heeft de staatssecretaris echt om het aantal daklozen terug te brengen?

Toename aantal daklozen

MIND maakt zich ernstige zorgen over de toename van het aantal daklozen en met name het aantal jongeren en gezinnen dat dakloos raakt. De groep daklozen is zeer divers, maar uit eerder onderzoek van onder meer het Leger des Heils weten we dat een aanzienlijk deel psychiatrische problemen heeft. Wij krijgen ook directe signalen van cliënten en naastbetrokkenen dat mensen met psychische aandoening in de nachtopvang komen bij gebrek aan een goed alternatief.

Oorzaken zien wij in een algemeen tekort aan passende woningen, waardoor bijvoorbeeld mensen die in een instelling verblijven niet doorkunnen stromen en de keten verstopt raakt. voorzieningen voor beschermd wonen verstopt raken.

MIND ziet graag dat de staatssecretaris streefcijfers vaststelt voor het terugdringen van dakloosheid en duidelijk maakt wat hij samen met de Minister van Binnenlandse Zaken onderneemt om specifiek voor deze doelgroep voldoende woningen te realiseren

Werkwijzer Medisch Noodzakelijk Verblijf; implementatie komt niet van de grond

MIND stelt ook vast dat cliënten bij klinische opnames vaak te weinig hulp krijgen om huisvesting voor na het ontslag goed te regelen. Op het moment van ontslag is soms al duidelijk dat de persoon in kwestie eigenlijk niet in staat is of onvoldoende ondersteuning heeft om zich te kunnen handhaven. De werkwijzer medisch noodzakelijk verblijf die VNG, GGZ Nederland, ZN en MIND gezamenlijk hebben vastgesteld moet hier een oplossing voor

bieden. Daarin is uitgewerkt hoe de zorgaanbieder zo gauw mogelijk na opname samen met de gemeente aan de slag gaat om zaken rond inkomen, schulden, huisvesting, sociaal netwerk en dergelijke te regelen, zodat ontslag uit de kliniek zo snel én verantwoord mogelijk kan plaatsvinden. Wij horen echter van zowel gemeenten als zorgaanbieders dat zij nog nauwelijks met elkaar in gesprek zijn over de implementatie van de werkwijzer, terwijl zij voor 1 januari 2019 hierover afspraken gemaakt zouden maken.

Graag horen wij welke maatregelen de staatssecretaris wil nemen als zorgaanbieders en gemeenten de werkwijzer medisch noodzakelijk verblijf niet in praktijk brengen. Kan hij de Inspectie een aanwijzing geven om hierop te handhaven?

Niet morrelen aan landelijke toegang maatschappelijke opvang en beschermd wonen

Onderzoek toont aan dat veel gemeenten zich niet houden aan de landelijke toegang voor maatschappelijke opvang. Er is geen onderzoek gedaan naar landelijke toegang bij beschermd wonen, maar er zijn wel signalen dat ook daar gemeenten soms in strijd met de wet handelen. MIND is van mening dat het wettelijke recht op landelijke toegang gehandhaafd moet worden. Als er problemen zijn in de uitvoering zal gelijktijdig onderzocht moeten worden waar die problemen precies zitten en op welke schaal zich die voordoen. MIND vindt het onjuist dat de landelijke toegang zelf ter discussie wordt gesteld, want dat raakt aan een essentieel recht van burgers. Wij zien eerder een oplossing in instrumenten als cliëntvolgende bekostiging om landelijke toegang beter werkbaar voor gemeenten te maken.

MIND wil dat de staatssecretaris handhaaft op de landelijke toegang en gemeenten die zich hier niet aan houden een aanwijzing geeft. Tegelijk kan hij onderzoek doen naar mogelijke problemen en creatieve oplossingen bij de uitvoering. Daarbij moet meer dan nu ook aandacht uitgaan naar landelijke toegang bij beschermd wonen.

Eerst de voorwaarden van Dannenberg realiseren, dan pas verder decentraliseren

De commissie Dannenberg heeft een aantal jaren geleden de voorwaarden beschreven voor de toekomst van beschermd wonen en de doordecentralisatie naar alle gemeenten. Deze voorwaarden hebben ook de basis gevormd voor de Meerjarenagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Wij zien dat veel van deze voorwaarden nog lang niet vervuld zijn, bijvoorbeeld als het gaat om een divers aanbod van woonvoorzieningen, voldoende mogelijkheden voor herstel en participatie, versterking van ervaringsdeskundigheid en informele zorg. Uit diverse inventarisaties, onder meer van brancheorganisaties RIBW-Alliantie en Federatie Opvang, blijkt bovendien dat de regionale plannen voor opvang en beschermd wonen vaak nog weinig concreet zijn. Gemeenten spreken wel mooie intenties uit, maar het is nog onduidelijk hoe ze die willen waarmaken. Ten slotte constateren we dat er nog veel onduidelijkheid is over de gevolgen van de toegang tot de Wet Langdurige zorg (WLZ) voor de ggz-doelgroep: voor welke cliënten zijn gemeenten straks verantwoordelijk en over welk budget kunnen zij beschikken?

Gezien bovenstaande acht MIND het onverantwoord dat de doordecentralisatie van beschermd wonen naar alle gemeenten per 2021 automatisch in alle regio's wordt doorgevoerd.

MIIND wil dat de staatssecretaris regio's op basis van de voorwaarden van Dannenberg toetst of zij klaar zijn voor de doordecentralisatie per 2021. Wanneer een regio nog niet aan de voorwaarden voldoet moet de doordecentralisatie gefaseerd over een langere periode plaatsvinden.

Cliënt- en familieparticipatie: hoge verwachtingen, maar weinig geld

In de Meerjarenagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is vastgelegd dat het perspectief van cliënten en hun naasten centraal staat en dat zij een belangrijke rol vervullen bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van beleid in de regio's. MIND ziet echter dat de voorwaarden hiervoor nog amper vervuld zijn, omdat regionale cliënt- en familieorganisaties in het algemeen nauwelijks gefaciliteerd worden. Enerzijds worden zij overvraagd, want zij moeten een bijdrage leveren aan de aanpak voor personen met verward gedrag, het oplossen van de wachttijden, de implementatie van de acute ggz, ambulantisering, de uitvoering van de Meerjarenagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, enzovoort. Anderzijds moeten zij al dat werk doen voor een appel en een ei. De huidige situatie is dat MIND en de Werkplaats COMO incidenteel wat projectsubsidie krijgen in het kader van de Meerjarenagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang; regionale cliënt- en familieorganisaties profiteren hier alleen nog indirect van. Daarnaast ligt er in het hoofdlijnenakkoord ggz een afspraak voor een structurele financiering van regionale cliënt- en familieparticipatie binnen het programma Zorg op de Juiste Plek. Het is echter nog onduidelijk op welke termijn dit gerealiseerd zal zijn.

MIND wil graag helderheid over de termijn waarop structurele financiering voor regionale cliënt- en familieparticipatie gerealiseerd zal zijn. Daarnaast pleiten we voor meer samenhang in alle regionale trajecten en overlegtafels die mensen met ernstige psychische aandoeningen aangaan. De staatssecretaris kan hier invloed op uitoefenen aangezien veel programma's vanuit het Rijk geïnitieerd worden.

Uiteraard zijn wij graag bereid om deze brief nader toe te lichten. Wij wensen u een goed overleg toe.

Met vriendelijke groet,

Mr M.W.E. (Menno) Tusschenbroek
Teammanager Beleid
MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid